

บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขาว

The role of parents in promoting early childhood development in
Khao Subdistrict Child Development Center

นำฝน โงชาฤทธิ์

Namfon Ngocharit

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Roi Et Rajabhat University, Thailand

E-mail: chaychitphanchuklang@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาระดับบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขาว และ 2) เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขาว โดยจำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครอง การศึกษาครอบคลุมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขาว จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 30–35 ปี มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และประกอบอาชีพรับจ้าง สำหรับบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขาวโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ปกครองมีบทบาทสูงสุดในการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย รองลงมาคือพัฒนาการด้านสังคม พัฒนาการด้านสติปัญญา และพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีบทบาทในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขาวไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

คำสำคัญ: บทบาทของผู้ปกครอง, การส่งเสริมพัฒนาการ, เด็กปฐมวัย

Abstract

This study had two objectives 1) to examine the level of parental roles in promoting early childhood development at Khwaw Subdistrict Child Development Center, and 2) to compare parental roles in promoting early childhood development at the same center, classified by parents' educational levels. The study covered four domains of early childhood development: physical development, emotional and mental development, social development, and cognitive development. The sample consisted of 60 parents of early childhood children at Khwaw Subdistrict Child Development Center. A questionnaire was used as the research instrument. Data were analyzed using descriptive statistics, including percentage, mean, and standard deviation.

The results revealed that most respondents were female, aged between 30 and 35 years, had an educational level below a bachelor's degree, and were employed as general laborers. Overall, parental roles in promoting early childhood development at Khwaw Subdistrict Child Development Center were at a high level. When considered by aspect, the highest mean score was found in physical development, followed by social development, cognitive development, and emotional and mental development, respectively. The comparison of parental roles in promoting early childhood development by parents' educational levels showed that parents with different educational levels did not differ significantly in their roles in promoting early childhood development at Khwaw Subdistrict Child Development Center.

Keywords: Parental roles, Promoting development, Early childhood children

บทนำ

เด็กปฐมวัยถือเป็นช่วงวัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ เนื่องจากเป็นช่วงที่สมองและพฤติกรรมมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา การส่งเสริมพัฒนาการในวัยนี้เหมาะสมจะเป็นรากฐานสำคัญต่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตในระยะยาว กระทรวงศึกษาธิการจึงให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาปฐมวัยที่มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กอย่างรอบด้าน โดยคำนึงถึงบริบทครอบครัว ชุมชน และสังคมเป็นสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2567)

ผู้ปกครองนับเป็นบุคคลแรกและมีบทบาทสำคัญที่สุดในการดูแลและส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย เนื่องจากเด็กใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับครอบครัว พฤติกรรม การเลี้ยงดู การสื่อสาร และการจัดสภาพแวดล้อมของผู้ปกครองล้วนส่งผลโดยตรงต่อพัฒนาการของเด็ก งานวิจัยหลายฉบับชี้ให้เห็นว่าผู้ปกครองที่มีความรู้ ความเข้าใจ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กอย่างสม่ำเสมอ จะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการสมวัยและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (สุภาภรณ์ ชัยวุฒิ และคณะ, 2567; ปิยธิดา พิพัฒน์กุล, 2568)

การจัดการศึกษาปฐมวัยถือเป็นการจัดการศึกษาก่อนภาคบังคับที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่ยาวรากฐานของพัฒนาการมนุษย์ในทุกมิติ การส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมตามช่วงวัยจึงเป็นปัจจัยจำเป็นต่อการเติบโตและการเรียนรู้ในระยะยาว เด็กอายุระหว่าง 0-6 ปีเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะระบบประสาทและสมองซึ่งมีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องและสามารถพัฒนาได้ถึงประมาณร้อยละ 80 ของสมองผู้ใหญ่ในช่วงเวลาดังกล่าว ส่งผลให้วัยปฐมวัยเป็นช่วงที่เด็กมีศักยภาพในการเรียนรู้สูง หากได้รับการดูแลและส่งเสริมอย่างถูกต้องและเพียงพอ นักวิชาการด้านจิตวิทยาและการศึกษาต่างให้ความเห็นสอดคล้องกันว่าประสบการณ์ในช่วงปฐมวัยมีอิทธิพลต่อพัฒนาการระยะยาว ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และลักษณะบุคลิกภาพ ซึ่งล้วนเป็นพื้นฐานสำคัญของการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2567)

ด้วยเหตุนี้ การจัดการศึกษาปฐมวัยจึงมีเป้าหมายหลักในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอย่างรอบด้านให้สอดคล้องกับศักยภาพและความแตกต่างระหว่างบุคคล ควบคู่กับการเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนากระบวนการคิด คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่เหมาะสม การอยู่ร่วมกันในสังคม และการปลูกฝังคุณลักษณะพึงประสงค์ตามบริบทของสังคมไทย รวมถึงการสร้างโอกาสและความเท่าเทียมทางการศึกษา (สำนักงานส่งเสริมการศึกษาท้องถิ่น, 2568)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขาวได้จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้บริการด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุระหว่าง 2-4 ปี ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 ของกระทรวงศึกษาธิการ และตามมาตรฐานและเกณฑ์การประเมินศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นการอบรมเลี้ยงดูควบคู่กับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับพัฒนาการและวัยของเด็ก อย่างไรก็ตาม สภาพเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครองในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขายและรับจ้างทั่วไป มีรายได้อยู่ในระดับยากจนถึงปานกลาง อีกทั้งมีภาระค่าใช้จ่าย

ภายในครอบครัวค่อนข้างสูง ขณะที่ระดับการศึกษาของผู้ปกครองส่วนใหญ่อยู่ในช่วงประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนต้น สภาพดังกล่าวส่งผลให้ผู้ปกครองจำนวนไม่น้อยยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างเหมาะสมตามหลักวิชาการ นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีและสื่อสารสนเทศ ยังส่งผลให้ผู้ปกครองมีเวลาสำหรับการดูแลและอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานลดลง ขณะเดียวกัน ความร่วมมือระหว่างชุมชนกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังมีข้อจำกัดในหลายด้าน เช่น การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของศูนย์ หรือการสนับสนุนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กอย่างต่อเนื่อง (สำนักพัฒนาชุมชนท้องถิ่น, 2568)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยจึงยังไม่บรรลุเป้าหมายตามที่หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 และมาตรฐานการศึกษา รวมถึงเกณฑ์การประเมินศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้กำหนดไว้ แม้ว่าหน่วยงานภาครัฐ เช่น กระทรวงมหาดไทยและกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จะได้กำหนดมาตรฐานและแนวทางเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกแล้วก็ตาม งานวิจัยด้านการพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในปัจจุบันต่างยืนยันตรงกันว่า วัยปฐมวัยเป็นช่วงสำคัญที่สุดช่วงหนึ่งของการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ โดยเฉพาะด้านสมองซึ่งมีอัตราการเติบโตสูงที่สุดในช่วงชีวิต การเลี้ยงดูและการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมในช่วงวัยนี้จึงมีผลต่อคุณภาพชีวิตของบุคคลในระยะยาว (Institute for Early Childhood Development, 2024; กระทรวงศึกษาธิการ, 2568)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขาวได้ดำเนินงานด้านการศึกษาปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง และมีบทบาทสำคัญในการขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่เด็กในพื้นที่ โดยเฉพาะการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ระดับอนุบาลและประถมศึกษา รวมทั้งช่วยสนับสนุนให้ผู้ปกครองสามารถประกอบอาชีพได้อย่างเต็มที่มีอย่างไรก็ตาม การพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพไม่สามารถดำเนินการได้โดยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพียงฝ่ายเดียว หากแต่จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชนในระดับที่เหมาะสม การประสานความร่วมมืออย่างเข้มแข็งระหว่างทุกภาคส่วนย่อมส่งผลให้การจัดการศึกษาปฐมวัยบรรลุเป้าหมายตามหลักสูตรและมาตรฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2568)

จากบริบทและปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาซึ่งปฏิบัติหน้าที่เป็นครูผู้สอนระดับปฐมวัยจึงมีความสนใจศึกษาประเด็นเรื่อง “บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขาว” เนื่องจากผู้ปกครองเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการของเด็กในทุกด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ซึ่งล้วนเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และความพร้อมของเด็กในการดำรงชีวิตและการศึกษาในอนาคต

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมา พบว่ายังมีผู้ปกครองบางส่วนขาดความรู้ ความเข้าใจ หรือมีข้อจำกัดด้านเวลาและทรัพยากร ส่งผลให้การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กยังไม่เต็มศักยภาพ (ภาคิน จันโธมา, 2567) ดังนั้น การศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขวาว จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้ทราบระดับบทบาทปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และแนวทางในการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพเด็กปฐมวัยอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขวาว
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขวาวจำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขวาว เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยแบ่งกระบวนการออกเป็น 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ (1) ขั้นตอนการเตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน (2) ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย และ (3) ขั้นตอนการสรุปและรายงานผลการวิจัย ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีลำดับขั้นตอนและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา (ในตะวัน กำหอม, 2559)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขวาว จำนวนทั้งสิ้น 150 คน ในปีการศึกษา 2567 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขวาว จำนวน 60 คน ซึ่งได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie และ Morgan (1970 อ้างถึงใน ในตะวัน กำหอม, 2559)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุงและพัฒนาจากแนวคิดและงานวิจัยของ กัญทิมา ลอยไสว (2560) โดยกำหนดกรอบการสร้างเครื่องมือจากวัตถุประสงค์การวิจัย ขอบเขตการศึกษา และกรอบแนวคิดการวิจัย จากนั้นกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อนำมาใช้ในการสร้างข้อคำถาม เสนอแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความเหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ปกครองในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขาว

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายปิด ครอบคลุม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา โดยลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert Scale) (ในตะวัน กำหอม, 2559)

2. การพัฒนาเครื่องมือ

2.1 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความเหมาะสมของสำนวนภาษา และความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) จากนั้นนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้อ

2.2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว ไปทดลองใช้กับผู้ปกครองในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้วิธีการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งผลการวิเคราะห์พบว่า แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .900 แสดงว่าเครื่องมือมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง (Cronbach, 1990)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามจำนวน 60 ชุด เท่ากับจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. แจกแบบสอบถามให้ผู้ตอบ พร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามอย่างถูกต้อง
2. เก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเองทุกชุด
3. ตรวจสอบความครบถ้วนและความถูกต้องของแบบสอบถาม หากพบว่าแบบสอบถามไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามใหม่เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์
4. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาประมวลผลด้วยโปรแกรมทางสถิติ โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ปกครอง โดยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean: M) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) และแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1997, p.147 อ้างถึงใน ในตะวัน กำหอม, 2559)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมทั้งสถิติเชิงอนุมานที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขาว โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ พัฒนาการด้านร่างกาย รองลงมาคือ พัฒนาการด้านสังคม พัฒนาการด้านสติปัญญา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ
2. ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขาว จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีบทบาทในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขาว โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ พัฒนาการด้านร่างกาย รองลงมาคือ พัฒนาการด้านสังคม พัฒนาการด้านสติปัญญา และพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจตามลำดับ ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าผู้ปกครองให้ความสำคัญกับการดูแลเด็กในมิติพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและการดำรงชีวิตประจำวันเป็นลำดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ มีชัย ศรีคุณ (2566) ที่พบว่าความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งในมิติของปัจจัยด้านการจัดการศึกษาและคุณภาพการให้บริการแก่เด็ก โดยเฉพาะด้านการบริการนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครอง และบทบาทของครูผู้สอน ทั้งนี้ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองในภาพรวมไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสะท้อนความสอดคล้องของการรับรู้บทบาทและความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยญานุช ปานนิล (2568) ซึ่งพบว่า โปรแกรมส่งเสริมความรู้ด้านโภชนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองสามารถช่วยเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมด้านโภชนาการได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) และส่งผลให้ผู้ปกครองเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดูแลเด็กในเชิงปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับการศึกษาของ ภาคิน จันโทะมา (2567) ซึ่งพบว่าการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยด้วยจิตวิทยาเชิงบวก โดยเน้นการสื่อสาร การวางระเบียบวินัย และการสนับสนุนทางอารมณ์ เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเลี้ยงดูเชิงบวกของผู้ปกครอง สอดคล้องกับการศึกษาของ กัลยรัตน์ คำคุณเมือง (2567) ซึ่งพบว่าการฝึกมารยาทไทยมีส่วนช่วยส่งเสริมบุคลิกภาพและพฤติกรรมทางสังคมของเด็กอย่างชัดเจน และยังสอดคล้องกับแนวคิดการเลี้ยงดูเชิงบวกที่เน้นการเป็นแบบอย่างและการเสริมแรงทางสังคม และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิธินาถ อุดมสันต์ (2567) และ อีระพงษ์ แก้วภมร (2568) ที่ชี้ให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การเล่นและการคิดเป็นฐาน สามารถช่วยพัฒนาทักษะทางสติปัญญาและการทำงานของสมองเด็กปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีบทบาทในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กันทิมา ลอยใส (2560) และ ทศพร เกตุถนอม (2567) ที่สะท้อนให้เห็นว่าปัจจัยด้านระดับการศึกษาอาจไม่ใช่ตัวกำหนดบทบาทของผู้ปกครองโดยตรง หากแต่บทบาทดังกล่าวเกิดจากการมีส่วนร่วม ความตระหนัก และการสนับสนุนจากครอบครัวและชุมชนเป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย
 - 1.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรบอกวิธีการเล่นเครื่องเล่นสนามอย่างปลอดภัย
 - 1.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรปลูกฝังความอบอุ่น มั่นคง ปลอดภัย โดยให้เด็กมีประสบการณ์ในการเลือก ตัดสินใจด้วยตนเอง
 - 1.3 ควรส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยจะต้องเริ่มจากการสร้างความสัมพันธ์อย่างอบอุ่นภายในครอบครัว ช่วยให้เด็กสร้างมิตรกับผู้อื่น
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการส่งเสริมพัฒนาการโดยครอบครัวกับทักษะปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กปฐมวัย
 - 2.2 ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการส่งเสริมทักษะการสื่อสารและการเคลื่อนไหวผ่านกิจกรรมสนามเด็กเล่นภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

องค์ความรู้ใหม่

งานวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลขวาว ชี้ให้เห็นว่า ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในระดับมาก โดยพัฒนาการด้านร่างกายเป็นด้านที่ได้รับความสำคัญสูงสุด รองลงมาคือ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา และด้านอารมณ์และจิตใจ ผู้ปกครองดูแลความสะอาดและโภชนาการ ส่งเสริมการออกกำลังกายและติดตามพัฒนาการร่างกาย ส่งเสริมระเบียบวินัย การสังเกตและสนับสนุนอารมณ์ ส่งเสริมบทบาททางสังคมและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ตลอดจนสนับสนุนการใช้ภาษา การคิด และการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย นอกจากนี้ ระดับการศึกษาของผู้ปกครองไม่ส่งผลต่อบทบาทในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก กล่าวคือ ผู้ปกครองทุกระดับการศึกษามีบทบาทใกล้เคียงกัน

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2567). *แนวทางการพัฒนาการศึกษาปฐมวัยไทย*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2568). *รายงานความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการ*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- กัญจิม่า ลอยไสว. (2560). *บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสาขลา อำเภอยะหมันบุรี จังหวัดสมุทรปราการ (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา)*. วิทยาลัยทองสุข.
- กัลยรัตน์ คำคุณเมือง. (2567). *การพัฒนารูปแบบการฝึกมารยาทไทยเพื่อส่งเสริมบุคลิกภาพสำหรับนักเรียนประถมศึกษา (ดุชนิพนธ์ครุศาสตรดุชนิบัณฑิต, สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา)*. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- กิตติศักดิ์ ประคองสี, & สุคนธ์ทิพย์ อรุณกมลพัฒน์. (2567). *การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยใช้กลไกคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ อำเภอห้วยใหญ่ จังหวัดมุกดาหาร*. วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี, สถาบันพระบรมราชชนก
- ชัยญานุช ปานนิล. (2568). *ผลของโปรแกรมส่งเสริมความรู้ด้านโภชนาการเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองในสถานส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ศูนย์อนามัยที่ 7 ขอนแก่น*. ศูนย์อนามัยที่ 7 ขอนแก่น.
- ชัย ศรีคุณ. (2566). *ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาบริหารการศึกษา)*. มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น.
- ทศพร เกตุอนอม. (2567). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน กรุงเทพมหานคร เขตหลักสี่ (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต)*. วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม.
- ธีรภัทร วัฒนศิริ. (2568). *รูปแบบความร่วมมือครอบครัว-ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผลต่อพัฒนาการเด็ก*

ปฐมวัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.

ธีระพงษ์ แก้วภมร. (2568). การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมระดับสติปัญญาของเด็กปฐมวัย

จังหวัดอุบลราชธานี. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี.

นิธินาถ อุดมสันต์. (2567). การพัฒนาทักษะการสอนของครูปฐมวัยด้วยแนวทางการจัดประสบการณ์

ที่ส่งเสริมทักษะทางสมองในจังหวัดร้อยเอ็ดและจังหวัดยโสธร. คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.

โนตะวัน กำหอม. (2559). การวิจัยการบริหารการศึกษา. โรงพิมพ์ทีคอม.

ปิยธิดา พิพัฒน์กุล. (2568). บทบาทผู้ปกครองกับคุณภาพพัฒนาการเด็กปฐมวัยในพื้นที่ปริมณฑล

(วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

ภาคิน จันโธมา. (2567). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ปกครองในการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยด้วย

จิตวิทยาเชิงบวกในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก

(วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษาท้องถิ่น. (2568). มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น.

สำนักพัฒนาชุมชนท้องถิ่น. (2568). รายงานสถานการณ์ครอบครัวและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง.

สุภาภรณ์ ชัยวุฒิ, และคณะ. (2567). บทบาทผู้ปกครองกับพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็ก

เล็กภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.